

SOCIETAT

La veu de Miquel Porter i Moix

Ana Fernández Álvarez

campanadas@telefonica.net

Molts han estat els escrits dedicats merescudament a en Miquel Porter i Moix a propòsit de la seva recent mort. Tots ells dedicats a glossar la seva tasca acadèmica, política i social. Per això mateix, em sembla més oportú retre'l homenatge reproduint per escrit la veu d'aquest mestre rememorant la seva vida i mostrar així, des d'una vessant absolutament inèdita, una figura més íntima. El que en aquestes pàgines apareix és un fragment estret d'entre les més de vint hores gravades a casa seva, a Sarrià, durant el període de l'abril de 1998 i el febrer de 1999¹ i que mai s'havia publicat fins ara. Tot el que aquí es transcriu respecta la literalitat de les seves paraules i conserva l'estil propi que tota xerrada posseeix.

Recordant els pares:

El meu pare era un home extremadament treballador, sorprenentment culte si tenim en compte els seus orígens i el fet que mai havia anat a estudi. Aprengué, de manera autodidacta, a llegir en francès i llatí. Més enllà de la feina que el permetia guanyar-se la vida, sempre anava atrafegat per múltiples activitats. Parlava molt bé, mai utilitzava una mala paraula, segurament per a distingir-se de la societat de la qual havia sortit. Era *guapo*, ple d'energia, afectuós, un home que agradava molt a les dones, que tenia una gran simpatia natural i estava dotat d'una intel·ligència social remarcable. Era un home d'idees que pertanyia a aquella generació que creia en el progrés, en la humanitat, en els canvis positius,..... Sentia curiositat per tot però, segurament, com a reacció davant el dramàtic procés de politització social que li tocà viure, anarquisme agrari, comunisme, etc., ell mai desenvolupà, més enllà d'un arrelat catalanisme, un sentit o una actitud política concrets.

Era originari d'una ciutat vinguda a menys², que a l'Edat Mitja podia haver estat important, però que havia quedat en un mer cap de partit judicial fonamentalment agrícola i, a més, de secà. El pare provenia d'una de les famílies més pobres del poble, vinyataires ocasionals, jornalers, amb una caseta que no era més que un corral, un parell d'habitacions sense pavimentar i una petita vinya, realment, no tenien res, era una situació veritablement magre. Ara bé, a part de la seva pobresa, com a família eren realment originals: *molt pel seu compte*, per a dir-ho d'alguna manera.

El patriarca, en Ramon, va ser tot un personatge, casa seva es coneixia com a 'Cal Ramon dels duros', perquè, sent tan pobres com eren, en una ocasió que va guanyar a una rifa uns duros de plata, no se li va ocórrer altra cosa que clavar-los a la porta de casa. Una mica tocats pels aires de la Conca, que si bé no arriben a afectar tant com els de la Tramuntana, tenen el seu particular efecte.

El meu avi Miquel, germà d'en Ramon, el patriarca, era un home de pau, al contrari de la resta de germans que eren més de la brega, en Ramon, per exemple, era un anarquista molt radical i combatiu. L'avi es va casar amb la Rosa Rovira Casas, de Solivella, una dona funcionalment analfabeta, però amb un sentit del ritme sorprenent i molt exacte, van tenir 11 fills, dels quals van arribar a l'edat adulta cinc, ja que les condicions eren realment molt dures, espantoses.

Escoda

ALTA SASTRERIA
DE LUXE

Plaça Sant Roc, 5
Tel. 93 725 59 29 - Sabadell

L'avi era un home amb una intel·ligència natural molt gran i que defugí de la feina al camp per a trobar una altra millor com a factor de la línia fèrria que passava per Montblanc, també comerciava amb paper i draps. Aquesta segona feina la continuà al traslladar-se a Barcelona, el 1912, al barri de Sans.

(...) La música ha marcat sempre a tota la meua família. Els pares tenien molt bona veu, especialment el pare i, precisament aquesta qualitat li serví per aprendre *de lletra*, ja que un eclesiàstic, amic de la família, demanà als seus pares que, a canvi de cantar a missa, ell li ensenyaria a llegir, a escriure i li donaria classes de solfeig. Gràcies a això, es va convertir en un lector voraç, llegia tot el que queia a les seves mans, fonamentalment clàssics. La feina del seu pare, drapaire, li permeté accedir a molts llibres, de fet, ell anirà fent un apartat amb tots ells, convertint-se, poc a poc, en el llibreter i bibliògraf que fou. (...)

El pare es casà, després de festejar set anys, l'any 1925 amb Maria Moix i Girbau³, de Barcelona. Era una dona molt maca i cobejada, ja que provenia d'una família econòmicament potent, farmacèutics i amb importants negocis amb els Ferrer Salat, malgrat, durant la primera guerra, sofrírem una davallada, ja que havien apostat per inversions en marcs alemanys. Els Moix eren també un grup familiar marcat per la música i pels llibres, igual que els Porter, això constituí un vincle entre els meus pares molt important.

Es van conèixer molt joves, setze o disset anys, ballant sardanes i participant a les mateixes corals. El pare, com li agradava escriure poemes, li dedicà molts a la mare, va ser la seva estratègia de conquesta. Junts van fer moltes coses durant els set anys de festeig, entre d'altres, com ambdós eren actors, participaren junts en sarsueles i òperes. Durant aquest festeig el pare ja havia començat a consolidar el seu negoci de llibreter a Sants, a la rebotiga de l'avi, també es dedicava a comerciar als mercats de Sant Antoni i de Santa Mònica (...)

La mare tenia un caràcter molt diferent al del meu pare, com a filla de gent benestant, va anar a bons col·legis, on adquirí una educació progressista i molt avançada. Era culta, amb molt bon gust artístic, ella mateixa sabia dibuixar certament bé i amb la veu feia meravelles. Tenia un caràcter atrevit que serví per a encoratjar i empènyer els projectes del meu pare. Ideològicament era més progressista que ell, però s'avenien molt, sabien trobar un territori comú quan parlaven de política. Llàstima que tenia problemes de salut, jo la recordo en moltes ocasions malalta.

Ja casats, cercaren un altre lloc per a instal·lar-se i llogaren un pis que hi havia sobre els *Quatre Gats*, allà tenien la llibreria i la llar familiar, poc a poc, es va anar engrandint el negoci i el pare es va convertir en el subministrador bibliogràfic de la intel·lectualitat barcelonina, persones com a Lluís Millet, Apel·les Mestres, entre d'altres, eren assidus. És també el moment en el que el pare esdevé solista tenor de l'Orfeó Català, convertint-se en el directe competidor de l'Emili Vendrell. Aquest domicili també se'ls queda petit i, aproximadament, l'any trenta, coincidint amb el meu natalici, es traslladen a la Ronda Universitat número vint, on jo vaig néixer, allà estarem molt poc temps. El negoci s'instal·la al carrer Dels Arcs, a partir d'ara, el domicili i l'activitat comercial van sempre per separat, és un símptoma de la millora econòmica. Va anar tan bé que obrirem un altre local, la Llibreria Metropolitana, tocant l'Ateneu, posant com a socis als dos avis, Miquel Porter i Rafael Moix, ara els papers s'han invertit, el pare és qui ajuda a la família.

Vaig néixer a casa, assistit per una llevadora, però vaig tenir problemes, perquè se'n va manifestar una crisi d'aerofàgia i m'ofegava. Els meus primers records conscients estan lligats amb els vidres de la galeria de la casa de Diputació, 110, no sé perquè. També recordo nitidament el naixement de la meua germana Rosa, el 1932 i la frase predilecta de l'Antonia Grau, una amiga

de la família amb un cor d'or: *No faràs mai cap pet que pudi*. M'ho deia perquè jo de sempre vaig ser molt carinyós i ella sentia certa feblesa per mi, com jo tenia el problema de l'aerofàgia i una certa tendència a fer el *pavero*, si hom no deia els meus mèrit, jo mateix els treia, l'Antonia, que era la saviesa popular en persona, sempre se'n fotia de mi en broma i em deia aquesta frase.

Jo aparec doncs, en ple auge econòmic de la família, internacionalment, el pare comptava amb un important prestigi, a casa havia servit, era un moment dolç i passo la meua infància enmig d'un marc cultural molt ric, música, literatura i art formaven part de la meua vida quotidiana de manera espontània i natural. Ho recordo tot de manera molt gratificant. Casa meua estava plena a vessar de llibres i teníem dues ràdios, un tocadiscs, des del qual sentíem molta música clàssica, a més, la mare cantava, cantava constantment.

No ens va mimar mai, ni a mi que era un noi malaltís. El pare no ens pegava, a ell li agradava molt jugar amb nosaltres, però la mare si ho havia de fer no se'n estava. El que sí ens hi van saber inculcar els dos és d'un profund sentit de la justícia, *tal faràs tal et trobaràs*. A casa es parlava davant nostre sense embuts, això ens donà, des de molt petits, una visió del món molt real i madura. (...)

Fins una altra Miquel!

¹ Entrevistes realitzades per la Dra. Ana Fernández Álvarez a qui Miquel Porter i Moix dirigí la seva Tesi doctoral, el 1996.

² Josep Porter i Rovira va néixer el 16 de febrer de 1901 a Montblanc, Tarragona.

³ Neix a Sant, Barcelona, el 24 de setembre de 1901.